

Informacija o gospodarskim kretanjima

ožujak 2019.

Sažetak

Realni se BDP u posljednjem tromjesečju 2018. zadržao na razini iz prethodnog tromjesečja, a njegova se godišnja stopa rasta usporila i iznosila 2,3%. Stagnacija gospodarske aktivnosti posljedica je nepovoljnih izvoznih rezultata, dok je domaća potražnja ojačala. Godišnja inflacija potrošačkih cijena smanjila se s 0,8% u prosincu na 0,2% u siječnju, a najveći doprinos tome dale su cijene neprerađenih prehrambenih proizvoda i energije. HNB je početkom veljače otkupom deviza od banaka ublažio pritiske na jačanje kune prema euru. No, ukupne devizne transakcije HNB-a imale su blagi negativni monetarni učinak s obzirom na zamjetne prodaje deviza Ministarstvu financija. Kunska likvidnost domaćih kreditnih institucija zadržala se na vrlo visokoj razini. Pritom se nastavio godišnji rast plasmana poduzećima i stanovništvu. Neto inozemni dug domaćih sektora blago se povećao u četvrtom tromjesečju, nakon intenzivnog razduživanja u trećem tromjesečju. Prema podacima MF-a na razini cijele 2018. godine ostvaren je višak salda središnje države, no on ne uključuje izdatke za plaćena jamstva izdana brodogradilištima. Ti će se izdaci prema metodologiji ESA 2010 uključiti u rashode opće države i pogoršati saldo proračuna.

Prema prvoj procjeni DZS-a realni je BDP u posljednjem tromjesečju 2018. godine stagnirao na tromjesečnoj razini, nakon što je u trećem tromjesečju pokazao znake usporavanja. Tako se krajem prošle godine godišnja stopa rasta realnog BDP-a smanjila na 2,3%, dok je za cijelu 2018. iznosila 2,6% (Slika 1.). Takva su kretanja poglavito vezana uz nastavak slabljenja inozemne potražnje. Iako je izvoz usluga u četvrtom tromjesečju porastao u odnosu na prethodno tromjesečje, to nije bilo dovoljno da bi se nadomjestio pad robnog izvoza. S druge strane, domaća se potražnja krajem prošle godine povećala. Rast se osobne potrošnje ubrzao te je godišnja stopa rasta dosegla 3,9%. Jačanje potrošnje kućanstava može se povezati s nastavkom povoljnih kretanja na tržištu rada, snažnijim zaduživanjem stanovništva i visokom razinom potrošačkog optimizma. Istodobno se nastavila intenzivirati i investicijska aktivnost, što je vjerojatno djelomično povezano s većim investicijama opće države. Snažna domaća potražnja pogodovala je daljnjem jačanju uvoza robe i usluga, a to je uz slabe izvozne rezultate stvorilo znatan negativan doprinos neto inozemne potražnje ukupnom gospodarskom rastu.

Anketa o potrošačkom optimizmu pokazuje da je pouzdanje potrošača u veljači 2019. nastavilo rasti. Indeks pouzdanja potrošača na razini tromjesečja dosegao je najvišu razinu otkad se ispituju očekivanja kućanstava, pri čemu je zabilježen rast optimizma vezan uz ekonomsku situaciju u Hrvatskoj te financijsku situaciju u kućanstvu u idućih godinu dana, a zabilježena su i bolja očekivanja glede nezaposlenosti. Kada je riječ o poslovnim subjektima, u građevinarstvu se nastavio trend rasta optimizma, koji je započeo još početkom 2014. godine, te je dosegno najveću razinu otkada se mjere poslovna očekivanja. U trgovini se tijekom siječnja i veljače ove godine indeks pouzdanja znatno povećao u odnosu na kraj 2018., najprije zbog puno boljih očekivanja oko prodaje u sljedeća tri mjeseca te se tako vratio na prosječnu razinu iz prve polovine prošle godine. U industriji je također ostvareno poboljšanje očekivanja, odnosno dosegnuta je relativno visoka razina, i to zbog očekivanja da će proizvodnja rasti u iduća tri mjeseca, dok se indeks pouzdanja u djelatnostima usluga zadržao na razini sličnoj onoj iz prethodnog tromjesečja (Slika 8.).

Povoljna kretanja na tržištu rada nastavila su se i na početku 2019. godine, iako nešto sporijom dinamikom nego na kraju 2018. Ukupan broj zaposlenih bio je u siječnju za 0,3% veći u odnosu na prethodno tromjesečje. Broj zaposlenih rastao je u većini djelatnosti, osim u djelatnostima javne uprave i obrane te obveznoga socijalnog osiguranja, financijskim djelatnostima i djelatnostima osiguranja i trgovini. Značajan doprinos ukupnom rastu zaposlenosti dalo je povećanje broja zaposlenih u građevinarstvu i u ostalim uslužnim djelatnostima (Slika 14.). Nezaposlenost se nastavila smanjivati, na što je u nešto većoj mjeri utjecalo brisanje iz evidencije zbog ostalih razloga

(nepridržavanje zakonskih odredbi, odjava s evidencije i nejavljanje) nego zapošljavanje iz evidencije HZZ-a. Tako se administrativna stopa nezaposlenosti (prema desezoniranim podacima za siječanj 2019.) snizila na 8,6%, s 8,9%, koliko je iznosila u četvrtom tromjesečju 2018. (Slika 15.). Nominalne bruto plaće u siječnju su porasle za 1,3% u odnosu na prethodno tromjesečje, nakon stagnantnih kretanja u posljednjem tromjesečju 2018. Pritom je rast plaća u privatnom sektoru (1,6%) bio izraženiji nego u javnom sektoru (0,4%, Slika 16.).

Potrošačke su se cijene u siječnju 2019. smanjile za 0,9% u usporedbi s prethodnim mjesecom (Tablica 1.). To je ponajviše bilo rezultat sezonskoga pada cijena odjeće i obuće. Osim toga, značajan doprinos mjesečnom padu potrošačkih cijena dalo je pojeftinjenje određenih prehrambenih proizvoda (mesa za 1,7% i voća za 2,3%) te farmaceutskih proizvoda (lijekova koji se mogu kupiti bez recepta) za 3,3%, zbog smanjenja stope poreza na dodanu vrijednost na spomenute proizvode s 25% na 13% odnosno na 5%. Cijene nekih prehrambenih proizvoda na koje se od siječnja primjenjuje snižena stopa PDV-a (riba i povrće) blago su porasle u odnosu na prosinac, za razliku od prethodnih godina, kada su u istom razdoblju spomenute cijene u pravilu rasle izrazitije zbog uobičajenih sezonskih činilaca. Nadalje, u siječnju je zabilježen pad cijena naftnih derivata na domaćem tržištu, koji je bio posljedica pojeftinjenja sirove nafte na svjetskom tržištu u prosincu (Slika 19.). No, tijekom siječnja prekinut je trend pada cijena sirove nafte koji je bio prisutan na svjetskom tržištu u prethodna dva i pol mjeseca, te se cijena barela sirove nafte tipa Brent povećala za oko 15% (s 53 USD krajem prosinca na 61 USD krajem siječnja), što bi se moglo odraziti na kretanje inflacije u idućim mjesecima. To je bilo posljedica usporavanja rasta proizvodnje tog energenta u SAD-u, dogovora o ograničenju ponude sirove nafte zemalja članica OPEC-a i drugih najznačajnijih proizvođača te političkih previranja u Venezueli. Godišnja stopa ukupne inflacije potrošačkih cijena usporila se s 0,8% u prosincu na 0,2% u siječnju (Slika 18.). Promatrajući po glavnim skupinama indeksa potrošačkih cijena, najveći doprinos smanjenju godišnje inflacije dale su cijene neprerađenih prehrambenih proizvoda (meso, voće i povrće) i energije (naftni derivati). Godišnja stopa temeljne inflacije također se smanjila, i to s 1,0% u prosincu na 0,6% u siječnju, što je ponajviše bilo rezultat smanjenja godišnje stope promjene cijena mesa i farmaceutskih proizvoda.

Prema prvim rezultatima robne razmjene s inozemstvom nominalni je izvoz u četvrtom tromjesečju stagnirao u odnosu na prethodno tromjesečje, dok je uvoz dodatno porastao. Detaljni podaci o robnoj razmjeni dostupni su samo za listopad i studeni te pokazuju da je rast izvoza u spomenuta dva mjeseca iznosio 4,5% u odnosu na prosjek prethodnih triju mjeseci (Slika 10.), uglavnom zbog rasta izvoza suženog agregata, koji isključuje energente (za 3,7%). Tome je ponajviše pridonio veći

izvoz kemijskih i prehrambenih proizvoda te proizvoda metalne industrije, a istodobno je zabilježeno zamjetno smanjenje izvoza ostalih prijevoznih sredstava (uglavnom brodova). Ukupan se robni uvoz povećao za 6,8% u odnosu na prosjek prethodnih triju mjeseci (Slika 11.), čemu je u najvećoj mjeri pridonio rast uvoza suženog agregata (za 5,7%). Pritom se izdvaja rast uvoza kapitalnih proizvoda (Slika 12.), ponajprije industrijskih te pogonskih strojeva i uređaja, kao i električnih strojeva, aparata i uređaja, a osim toga znatno je porastao uvoz kemijskih proizvoda i cestovnih vozila.

Nakon što je u siječnju 2019. tečaj kune prema euru neznatno deprecirao, početkom veljače osjetno su ojačali aprecijacijski pritisci. Kako bi spriječio prekomjerno jačanje domaće valute, HNB je snažno intervenirao na deviznom tržištu otkupivši 6. veljače 450,3 mil. EUR od poslovnih banaka. Nakon toga tečaj se kune prema euru stabilizirao te je u drugoj polovini mjeseca blago deprecirao. Na kraju veljače tečaj je iznosio 7,43 EUR/HRK, tj. bio je neznatno viši nego na kraju siječnja, kada je iznosio 7,42 EUR/HRK (Slika 21.). Kuna je u veljači blago oslabjela i prema većini ostalih valuta hrvatskih glavnih trgovinskih partnera, što je rezultiralo deprecijacijom indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune za 0,2% u odnosu na kraj siječnja.

Na europskom tržištu novca kratkoročne kamatne stope zadržale su se i početkom 2019. u negativnom području. Prekonoćna kamatna stopa na bankarskom tržištu europodručja EONIA na kraju veljače iznosila je -0,37%, a šestomjesečni EURIBOR -0,23% (Slika 24.). Premije za rizik europskih zemalja s tržištima u nastajanju, uključujući Hrvatsku, nisu se značajnije mijenjale na početku 2019. (Slika 25.). Premija za rizik Hrvatske na kraju veljače 2019. iznosila je 95 baznih bodova te je, izuzevši Rumunjsku, i dalje viša nego za usporedive zemlje Srednje i Istočne Europe.

Kunska likvidnost domaćih kreditnih institucija zadržala se u veljači na vrlo visokoj razini, od 33,0 mlrd. kuna. Otkupom deviza od poslovnih banaka u veljači je kreirano 3,3 mlrd. kuna, no ukupne devizne transakcije HNB-a imale su blagi negativni monetarni učinak s obzirom na zamjetne prodaje deviza Ministarstvu financija. U takvim uvjetima na domaćem međubankovnom prekonoćnom tržištu nije zabilježen promet još od srpnja 2018. godine (Slika 54.). Ministarstvo financija održalo je u siječnju i veljači aukcije trezorskih zapisa na kojima su plasirani jednogodišnji kunski trezorski zapisi uz nepromijenjenu kamatnu stopu koja je i dalje niža od 0,1% (Slika 28.). Osim izdanja kunskih trezorskih zapisa država je u siječnju djelomično refinancirala 1,5 mlrd. EUR dospjelih trezorskih zapisa novim izdanjem u iznosu od 1,1 mlrd. EUR s dospeljem od 455 dana uz kamatnu stopu od 0,00% ili 0,1 postotni bod niže od izdanja u studenome 2017.

Kamatne stope banaka na novoodobrene kredite nefinancijskim poduzećima i stanovništvu nastavile su se uglavnom povoljno kretati na početku 2019. (slike 28. i 29.). Tome su pridonijele niže kamatne stope na prvi put ugovorene kredite poduzećima, posebice na kredite za obrtna sredstva uz valutnu klauzulu (Slika 31.). Usto, u siječnju 2019. blago su se smanjile i kamatne stope na prvi put ugovorene stambene i potrošačke kredite stanovništvu (slike 32. i 33.). Kod kamatnih stopa na depozite također je primjetljiv pad početkom godine. To se posebice odnosi na kamatne stope na oročene depozite stanovništva, koje su u siječnju dosegnule dosad najniže razine (Slika 34.). Pritom se razlika između kamatnih stopa na ukupne nove

kredite i depozite povećala, dok je razlika između kamatnih stopa na stanja kredita i depozita ostala gotovo nepromijenjena (Slika 37.).

Monetarna kretanja u siječnju 2019. obilježilo je zamjetno smanjenje neto inozemne aktive (NIA) kreditnih institucija, koje je tek djelomično poništeno rastom neto domaće aktive (NDA) monetarnog sustava zbog rasta neto potraživanja od središnje države. Takva su kretanja rezultirala smanjenjem ukupnih likvidnih sredstava (M4) u siječnju 2019. za 2,5 mlrd. kuna ili 0,8%. Promatra li se na godišnjoj razini, rast ukupnih likvidnih sredstava (M4) u siječnju se tek blago ubrzao, na 6,2%, isključujući utjecaj tečajnih promjena (Slika 49.). U strukturi M4 ublaženo je godišnje smanjenje kvazinovca (isključujući učinak promjene tečaja), dok se godišnji rast novčane mase (M1) usporio i iznosio 20,1% (Slika 48.).

Ukupni plasmani monetarnih institucija domaćim sektorima (osim države) povećali su se u siječnju za 0,4 mlrd. kuna (na osnovi transakcija), a njihov je godišnji rast dosegnuo 4,9% (Slika 40.). Pritom je godišnji rast plasmana nefinancijskim poduzećima iznosio 2,5% (Slika 41.), a stanovništvu 6,4% (Slika 42.). Snažniji rast plasmana stanovništvu bio je potaknut nastavkom godišnjeg rasta gotovinskih nenamjenskih (12,5%) i stambenih kredita (3,9%). Promatra li se valutna struktura, udio kunskih plasmana u ukupnim plasmanima stanovništvu nastavio je rasti i krajem siječnja dosegnuo je 52,1% (Slika 47.). Godišnji rast nominalnog stanja plasmana, koji je u siječnju iznosio 3,3%, bio je zamjetno manji od rasta na osnovi transakcija, što je uglavnom posljedica prodaja nenaplativih plasmana.

Bruto međunarodne pričuve povećale su se tijekom siječnja i veljače, pa su na kraju veljače iznosile 18,9 mlrd. EUR (Slika 56.), na što su u najvećoj mjeri utjecale kupnje deviza od poslovnih banaka. U usporedbi s krajem prethodne godine za bruto pričuve zabilježeno je povećanje od 1,5 mlrd. EUR ili 8,6%. Neto raspoložive pričuve tek su se neznatno povećale u odnosu na kraj prošle godine, te su na kraju veljače iznosile 15,9 mlrd. EUR.

Nakon snažnog smanjenja u trećem tromjesečju neto inozemni dug domaćih sektora povećao se u posljednjem tromjesečju 2018. za 0,4 mlrd. EUR (Slika 60.). To je isključivo posljedica smanjenja inozemne imovine, dok su se obveze domaćih sektora prema inozemstvu dodatno smanjile (Slika 61.). Promatrano po domaćim sektorima, povećanje ukupnih neto inozemnih obveza prije svega rezultat je pogoršanja neto inozemne pozicije kreditnih institucija (za 2,2 mlrd. EUR). Međutim, to je pogoršanje popraćeno akumulacijom međunarodnih pričuva, što je rezultiralo poboljšanjem inozemne pozicije središnje banke za 1,1 mlrd. EUR. Neto inozemni dug ostalih domaćih sektora, posebno privatnih nefinancijskih poduzeća prema vlasnički povezanim vjerovnicima, kao i dug sektora opće države dodatno su se smanjili tijekom četvrtog tromjesečja. Promatra li se na razini cijele godine, intenzitet smanjenja ukupnog neto duga domaćih sektora tek se neznatno ublažio u odnosu na prethodnu godinu, pri čemu se zamjetno poboljšala neto inozemna pozicija svih domaćih sektora, osim banaka, čije se razduživanje zaustavilo. Relativni pokazatelji pokazuju da se na kraju 2018. godine bruto inozemni dug smanjio na 75,1% BDP-a, a neto inozemni dug na 23,4% BDP-a, što je otprilike za 7 odnosno 8 postotnih bodova manje nego na kraju 2017. godine.

Prema mjesečnim podacima Ministarstva financija¹ u

¹ Mjesečni podaci za središnju državu, državnu upravu i podsektore socijalne sigurnosti koji se prema zahtjevima Direktive Vijeća 2011/85/EU moraju objaviti prije kraja sljedećega kalendarskog mjeseca. Objavljeni podaci odnose se na jedinice opće države prema obuhvatu statističke metodologije ESA 2010, osim podataka za lokalnu državu, koji se objavljuju tromjesečno.

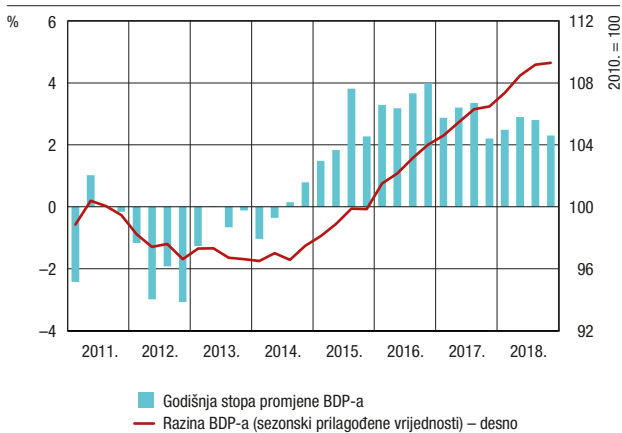
prosincu 2018. na razini središnje države bio je ostvaren manjak od 5,4 mlrd. kuna, što je otprilike za 0,6 mlrd. kuna više nego u posljednjem mjesecu 2017. godine. Zbog snažnijeg godišnjeg rasta prihoda u odnosu na rashode na razini cijele 2018. ostvaren je višak od 0,9 mlrd. kuna ili za 1,3 mlrd. kuna bolji saldo u odnosu na ostvarenje iz 2017. godine prema istoj metodologiji. Spomenuti saldo ne uključuje plaćena jamstva izdana brodogradilištima, koja će se prema metodologiji ESA 2010 uključiti u rashode opće države i tako pogoršati saldo proračuna.

Dug konsolidirane opće države na kraju studenoga 2018. iznosio je 279,8 mlrd. kuna ili za 3,5 mlrd. kuna manje u odnosu na razinu s kraja 2017. godine, djelomično i zbog jačanja

tečaja kune prema euru u spomenutom razdoblju. Povoljna fiskalna kretanja i istodobni rast bruto domaćeg proizvoda snizili su krajem studenoga omjer javnog duga i BDP-a na 73,3%, na 77,5% ostvarenih na kraju 2017. godine (Slika 63.).

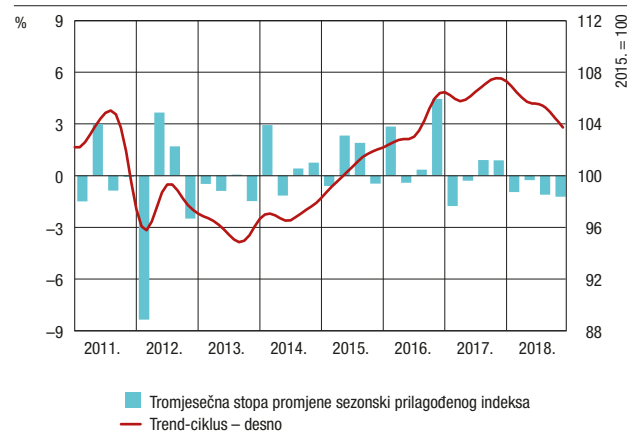
Na samom početku veljače država je na domaćem tržištu kapitala izdala drugu tranšu obveznica nominalnog iznosa od 5,0 mlrd. kuna i s dospijanjem 2029. godine te izdanje obveznica u nominalnom iznosu od 0,5 mlrd. EUR i s dospijanjem u 2022. godini. Trezorski zapis nominalnog iznosa 1,5 mlrd. EUR koji je dospijevao 7. veljače djelomično je refinanciran sredstvima prikupljenima izdavanjem spomenutih obveznica, a djelomično izdavanjem novoga eurskog zapisa u visini od 1,048 mlrd. EUR uz kamatnu stopu od 0%.

Slika 1. Tromjesečni bruto domaći proizvod
sezonski prilagođene realne vrijednosti

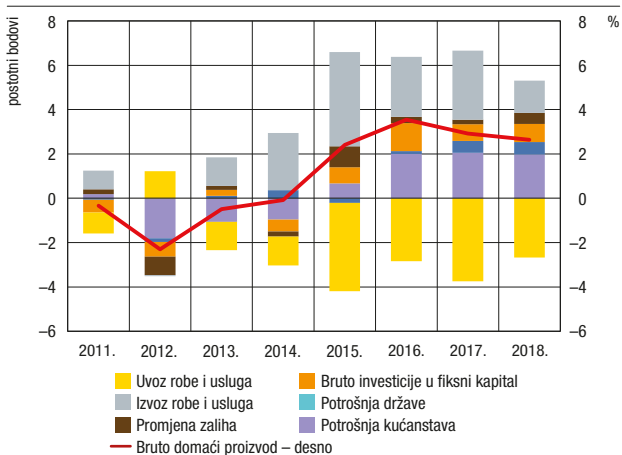
Izvori: DZS (sezonska prilagodba HNB-a); izračun HNB-a

Slika 3. Industrijska proizvodnja

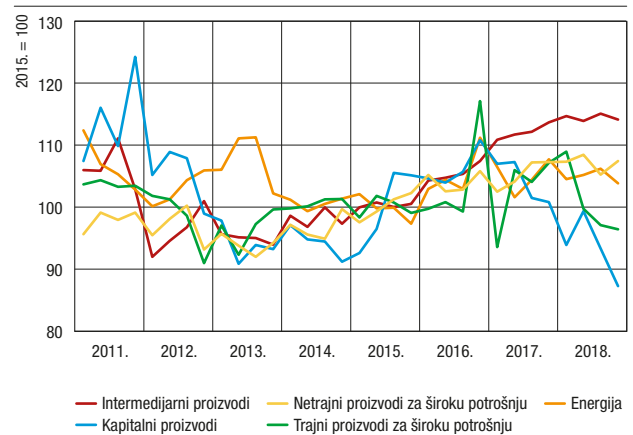
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 2. Promjena BDP-a
doprinosi po komponentama

Izvor: DZS

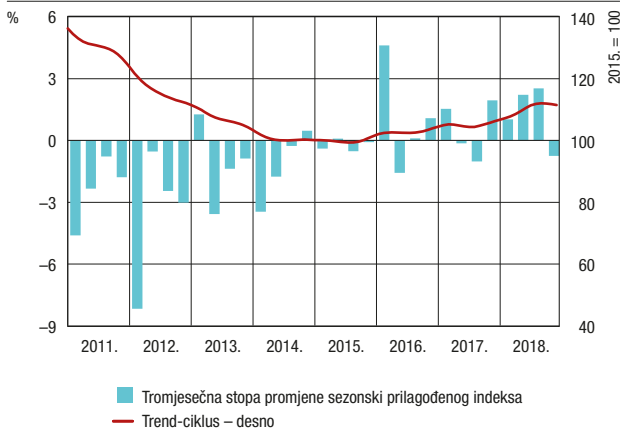
Slika 4. Industrijska proizvodnja prema glavnim industrijskim grupacijama
sezonski prilagođeni indeksi

Napomena: Tromjesečni podaci izračunati su kao prosjek mjesečnih podataka.

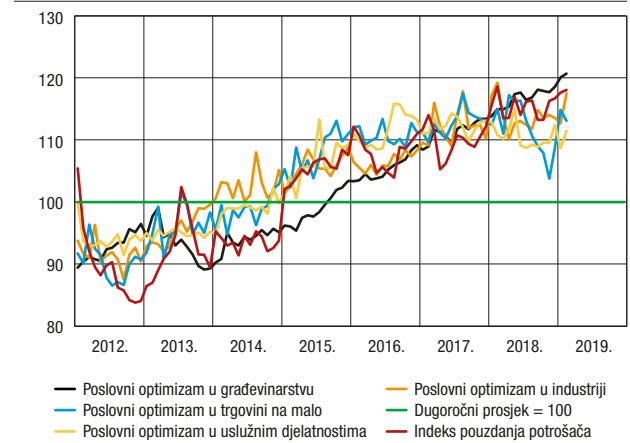
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 5. Fizički obujam građevinskih radova

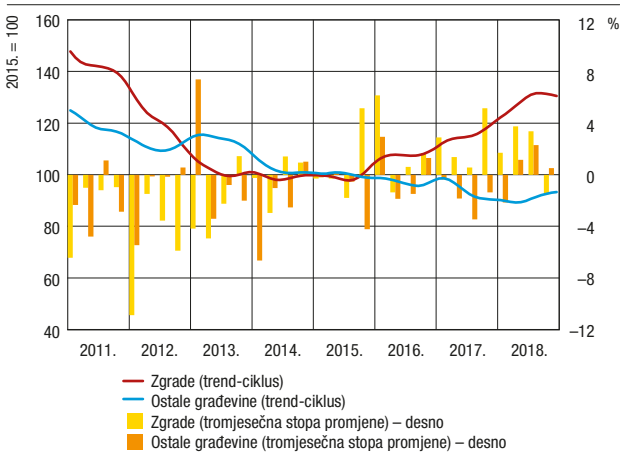
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 8. Pokazatelji potrošačkog i poslovnog optimizma standardizirane desezonirane vrijednosti

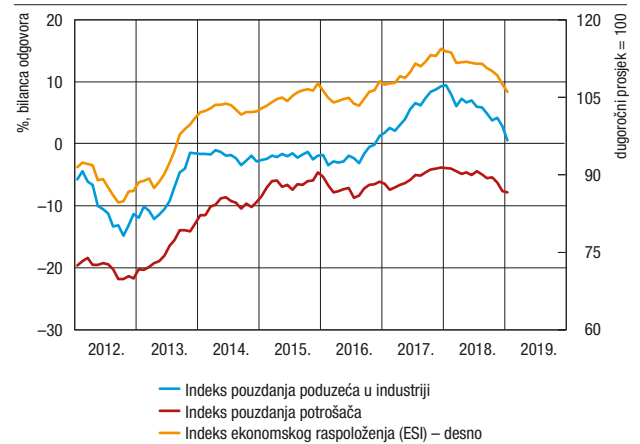
Izvori: Ipsos; HNB (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 6. Zgrade i ostale građevine

Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

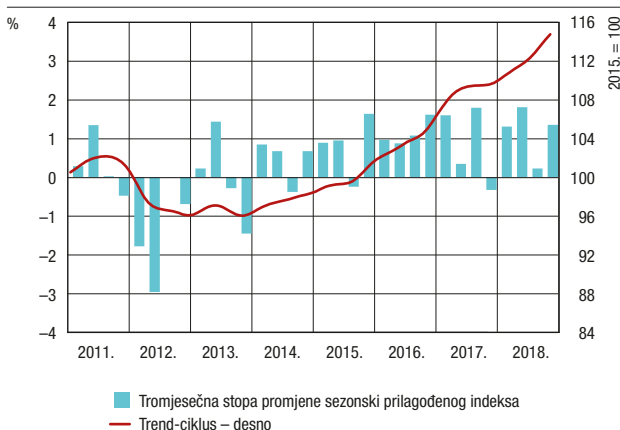
Slika 9. Indeksi pouzdanja u EU-u sezonski prilagođene serije

Napomena: Podaci zaključno sa siječnjem 2019.

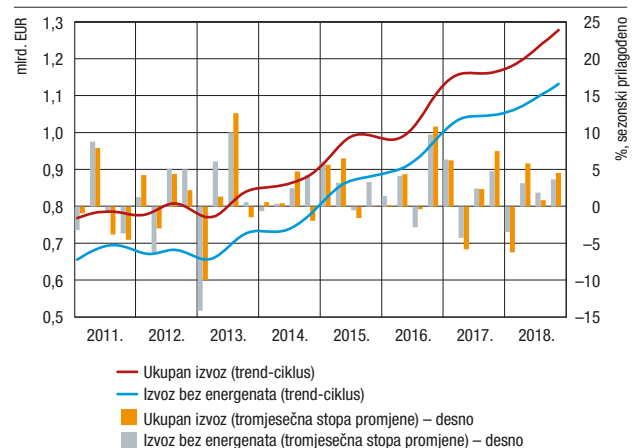
Izvor: Eurostat

Slika 7. Realni promet od trgovine na malo

Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

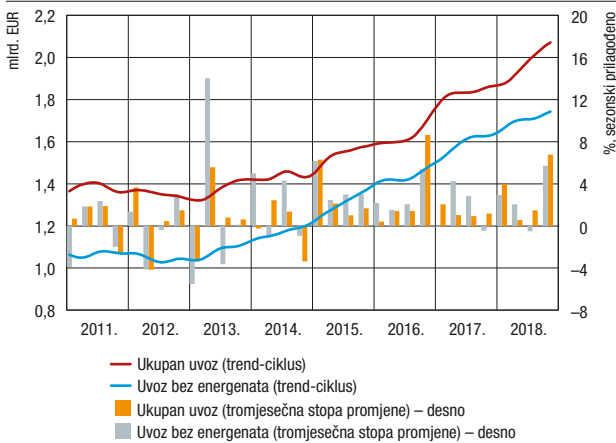
Slika 10. Robni izvoz (fob)

Napomena: Podaci za četvrto tromjesečje 2018. odnose se na listopad i studeni.

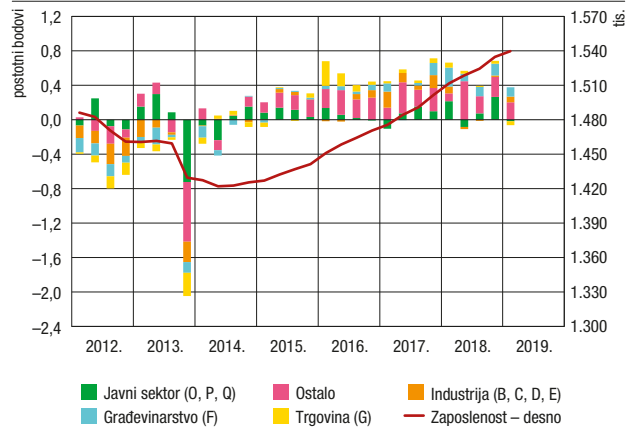
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 11. Robni uvoz (cif)

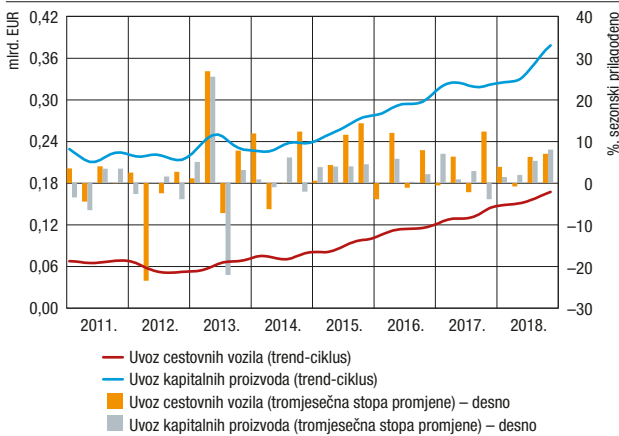
Napomena: Podaci za četvrto tromjesečje 2018. odnose se na listopad i studeni.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 14. Zaposlenost po djelatnostima NKD-a
sezonski prilagođeni podaci, doprinosi tromjesečnoj stopi promjene

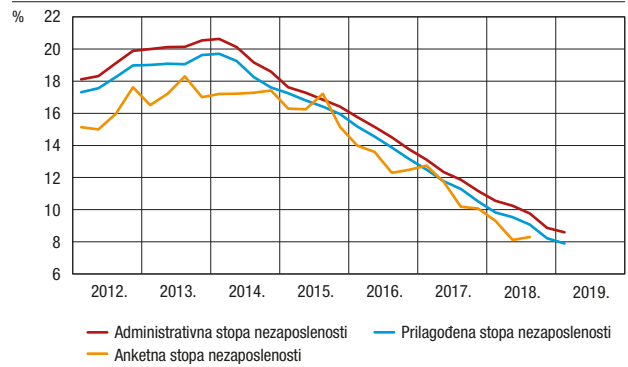
Napomena: Podaci za prvo tromjesečje 2019. odnose se na siječanj.
Izvor: HZMO (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 12. Uvoz kapitalnih proizvoda i cestovnih vozila (cif)

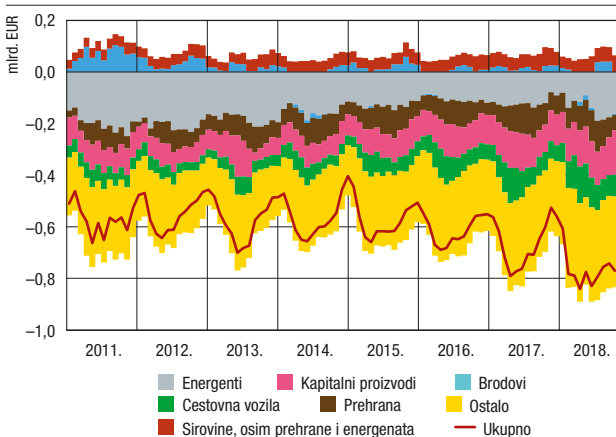
Napomena: Uvoz kapitalnih proizvoda odnosi se na odsjeke SMTK-a 71 – 77.
Podaci za četvrto tromjesečje 2018. odnose se na listopad i studeni.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 15. Stope nezaposlenosti
sezonski prilagođeni podaci

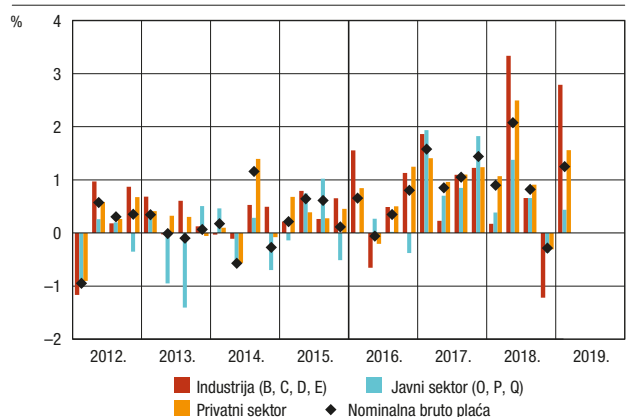
Napomene: Pri izračunu administrativne stope nezaposlenosti od siječnja 2015. uzimaju se podaci o zaposlenosti prikupljeni iz obrasca JOPPD. Prilagođena stopa nezaposlenosti procjena je HNB-a i računa se kao udio broja administrativno nezaposlenih u aktivnom stanovništvu (nezaposlene osobe i osiguranici HZMO-a). Podaci za prvo tromjesečje 2019. odnose se na siječanj.
Izvori: DZS; izračun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 13. Saldo robne razmjene

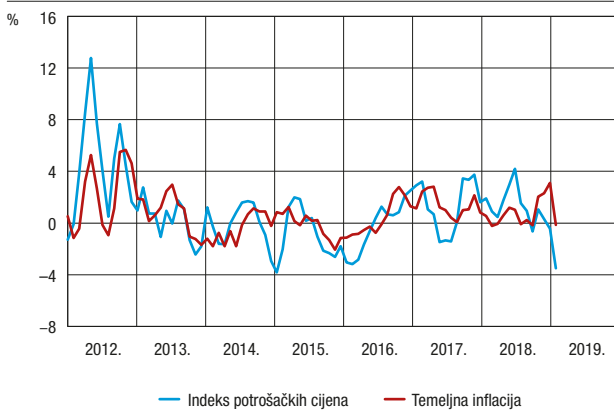
Napomena: Serije su prikazane kao tročlani pomični prosjeci mjesečnih podataka. Podaci zaključno sa studenim 2018.
Izvor: DZS

Slika 16. Prosječna nominalna bruto plaća po djelatnostima NKD-a
sezonski prilagođeni podaci, tromjesečna stopa promjene

Napomena: Podaci o prosječnoj nominalnoj bruto plaći po djelatnostima odnose se na podatke prikupljene iz obrasca RAD-1, a od siječnja 2016. na podatke prikupljene iz obrasca JOPPD. Podaci za prvo tromjesečje 2019. odnose se na siječanj.
Izvori: DZS; izračun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

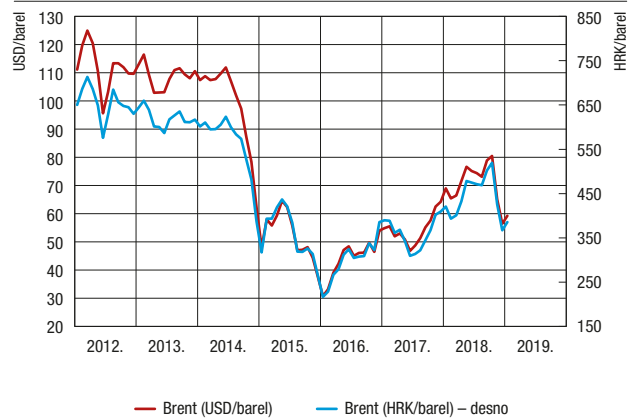
Slika 17. Indeks potrošačkih cijena i temeljna inflacija
mjesečne stope promjene na godišnjoj razini^a

^a Mjesečna stopa promjene izračunata je iz tromjesečnoga pomičnog prosjeka sezonski prilagođenih indeksa potrošačkih cijena.

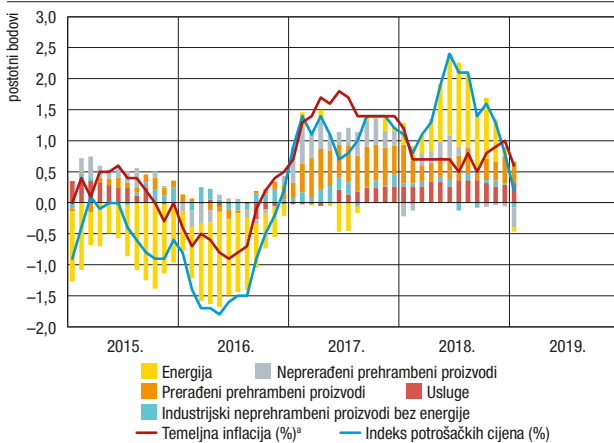
Izvori: DZS; izračun HNB-a

Slika 19. Cijene sirove nafte (Brent)

Izvori: Bloomberg; izračun HNB-a

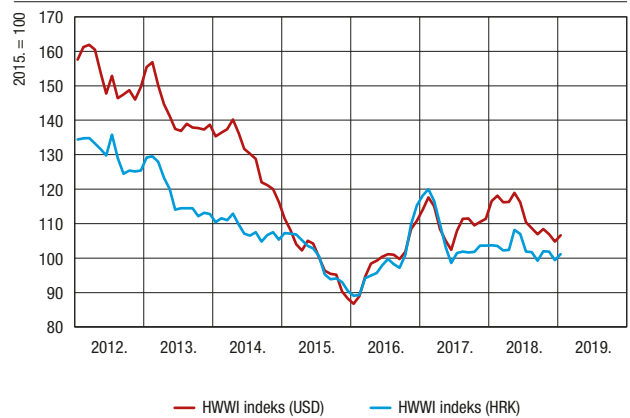
Slika 18. Godišnje stope inflacije i doprinosi komponenta inflaciji potrošačkih cijena

^a Temeljna inflacija ne uključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i energije ni cijene proizvoda koje su administrativno regulirane.

Izvori: DZS; izračun HNB-a

Slika 20. HWWI indeks cijena sirovina (bez energenata)

Izvori: HWWI; izračun HNB-a

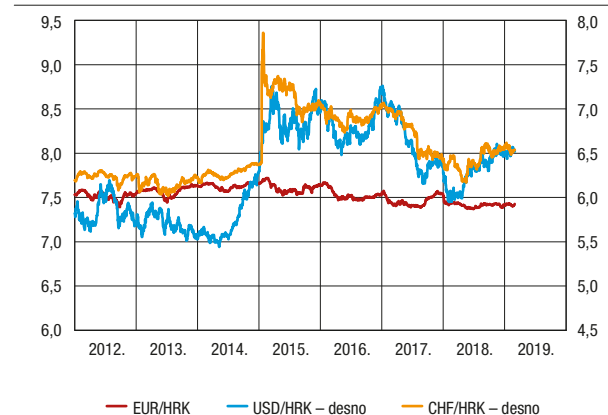
Tablica 1. Cjenovni pokazatelji
godišnje i mjesečne stope promjene

	Godišnje stope		Mjesečne stope	
	XII.18.	I.19.	I.18.	I.19.
Indeks potrošačkih cijena i njegove komponente				
Ukupni indeks	0,8	0,2	-0,2	-0,9
Energija	0,9	-0,4	0,4	-0,8
Neprerađeni prehrambeni proizvodi	-0,6	-3,5	1,2	-1,8
Prerađeni prehrambeni proizvodi	1,9	1,5	1,6	1,2
Industrijski neprerableni proizvodi bez energije	0,1	-0,3	-3,2	-3,6
Usluge	1,1	1,2	0,0	0,1
Ostali cjenovni pokazatelji				
Temeljna inflacija	1,0	0,6	-0,7	-1,1
Indeks proizvođačkih cijena industrije na domaćem tržištu	0,5	0,5	0,1	0,1
Cijene sirove nafte Brent (USD)	-12,1	-14,1	7,4	5,0
HWWI agregatni indeks cijena sirovina (bez energenata, u USD)	-5,9	-8,5	4,6	1,7

Napomena: Prerađeni prehrambeni proizvodi uključuju alkohol i duhan.

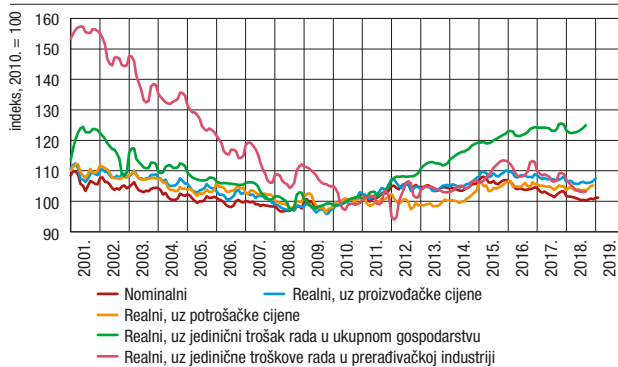
Izvori: DZS; Bloomberg; HWWI

Slika 21. Nominalni dnevni tečaj kune prema euru, američkom dolaru i švicarskom franku
srednji tečaj HNB-a

Izvor: HNB

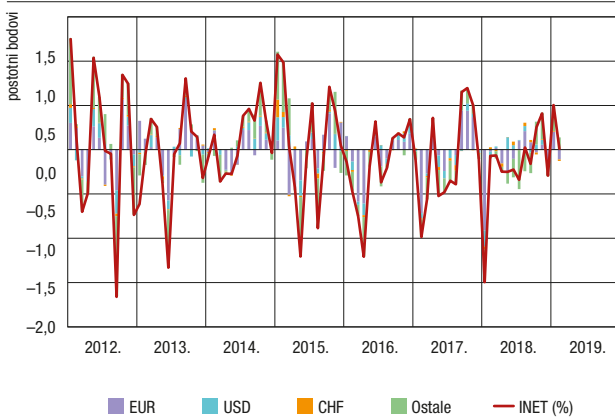
Slika 22. Nominalni i realni efektivni tečajevi kune

Napomena: Realni efektivni tečaj kune uz proizvođačke cijene uključuje hrvatski indeks proizvođačkih cijena industrije na ukupnom tržištu. Jedinični trošak rada izračunat je kao omjer isplaćenih naknada po zaposleniku i produktivnosti rada (izražena kao BDP po zaposlenom), dok su realni efektivni tečajevi kune uz jedinične troškove rada dobiveni interpolacijom tromjesečnih vrijednosti. Pad indeksa označuje efektivnu aprecijaciju kune.

Izvor: HNB

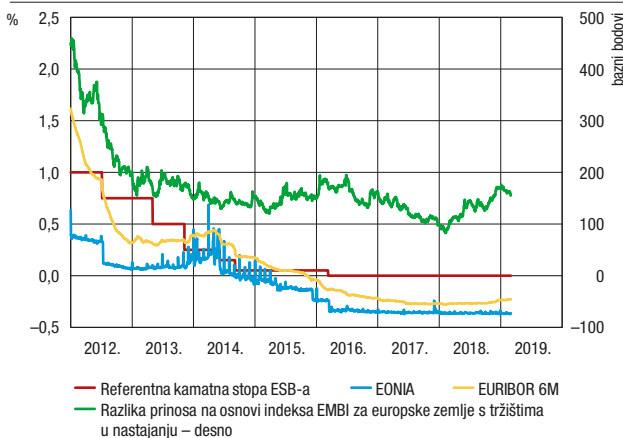
Slika 23. Doprinosi^a pojedinih valuta mjesečnoj stopi promjene prosječnog indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune (INET)

^a Negativne vrijednosti označuju doprinosu aprecijaciji INET-a.

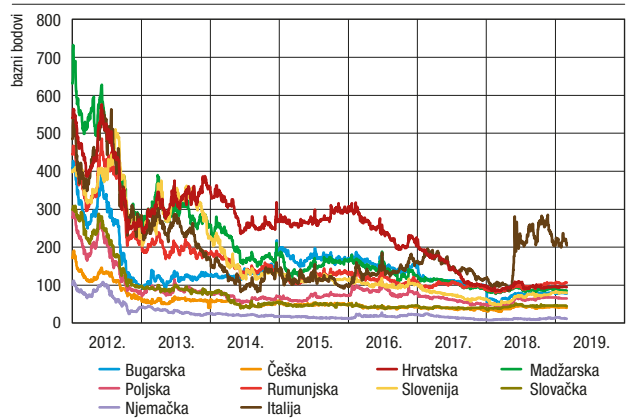
Izvor: HNB

Slika 24. Kamatne stope na euro i prosječna razlika prinosa na obveznice europskih zemalja s tržištima u nastajanju

Izvori: ESB; Bloomberg; J. P. Morgan

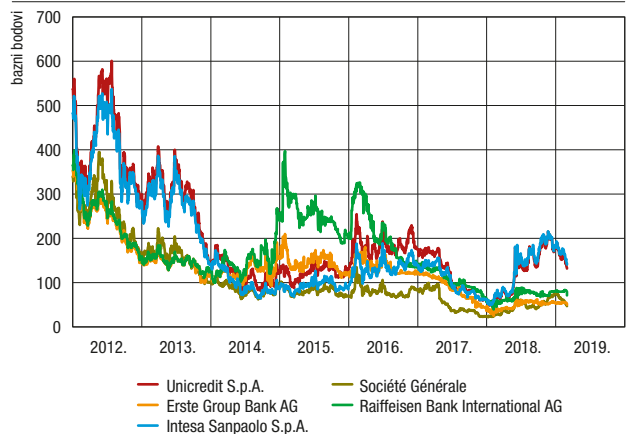
Slika 25. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za petogodišnje državne obveznice odabranih zemalja

Napomena: Premija osiguranja od kreditnog rizika jest godišnji relativni iznos premije koju kupac CDS-a plaća kako bi se zaštitio od kreditnog rizika povezanog s izdavateljem nekog instrumenta.

Izvor: S&P Capital IQ

Slika 26. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za odabrane banke majke domaćih banaka

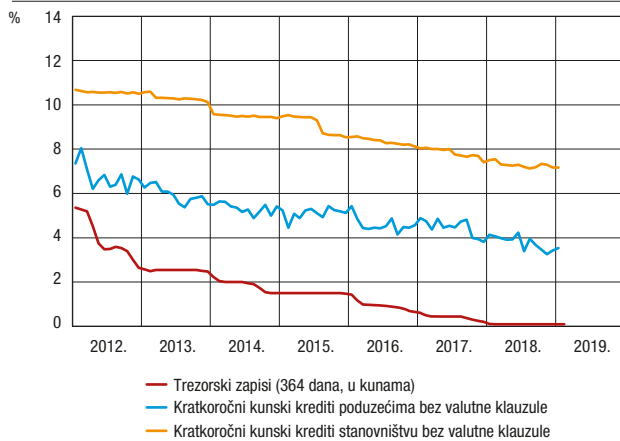
Izvor: S&P Capital IQ

Slika 27. Kamatne stope kotirane na međubankovnom tržištu (ZIBOR 3 mj.)
mjesečni prosjeci jednostavnih dnevnih prosjeka kotacija banaka

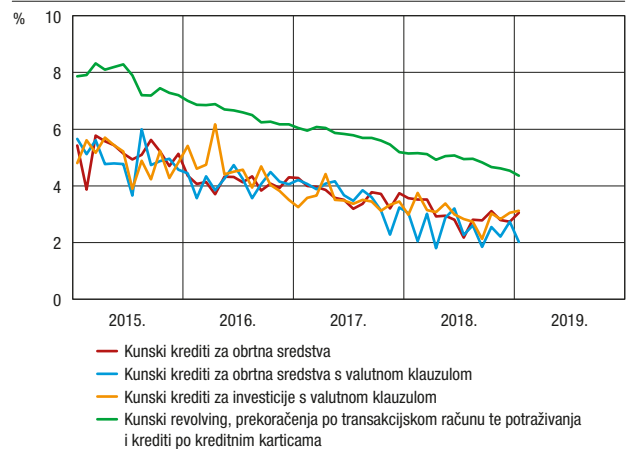
Izvor: HNB

Slika 28. Kratkoročni troškovi financiranja u kunama bez valutne klauzule

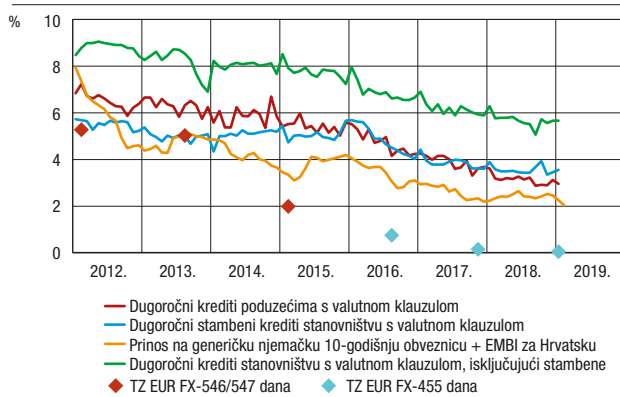
Izvori: MF; HNB

Slika 31. Kamatne stope na prvi put ugovorene kredite poduzećima

Izvor: HNB

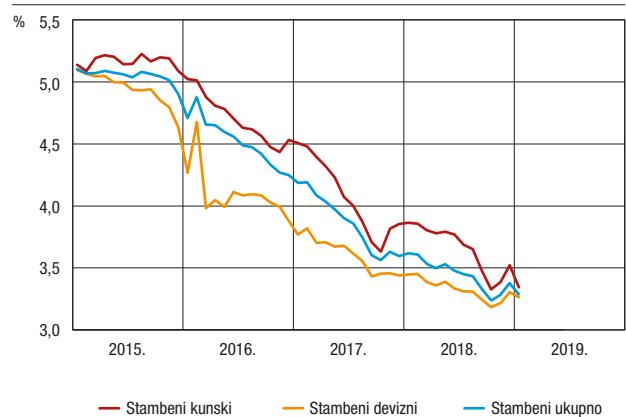
Slika 29. Dugoročni troškovi financiranja u kunama s valutnom klauzulom i devizama

Napomena: EMBI je indeks (engl. *Emerging Market Bond Index*) koji pokazuje razliku prinosa na državne vrijednosne papire koje su izdale zemlje s tržištima u nastajanju, među kojima je i Hrvatska, u odnosu na nerizične vrijednosne papire koje su izdale razvijene zemlje.

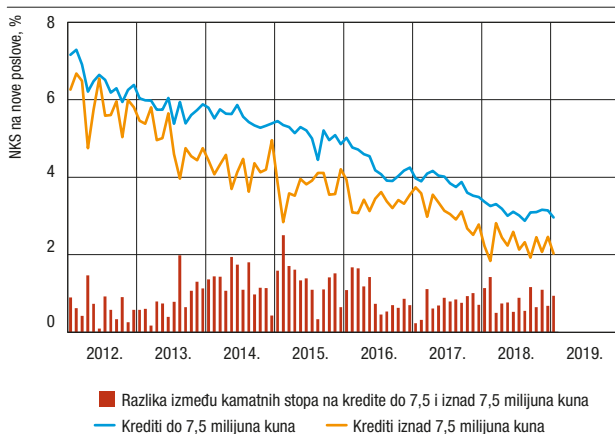
Izvori: MF; Bloomberg; HNB

Slika 32. Kamatne stope na prvi put ugovorene stambene kredite stanovništvu

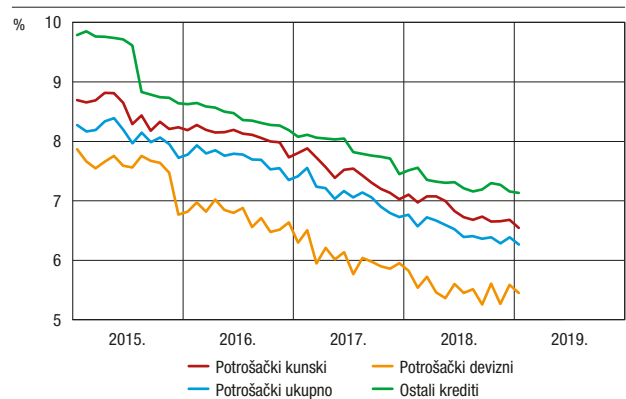
Izvor: HNB

Slika 30. Kamatne stope banaka na kredite nefinancijskim društvima prema iznosu

Izvor: HNB

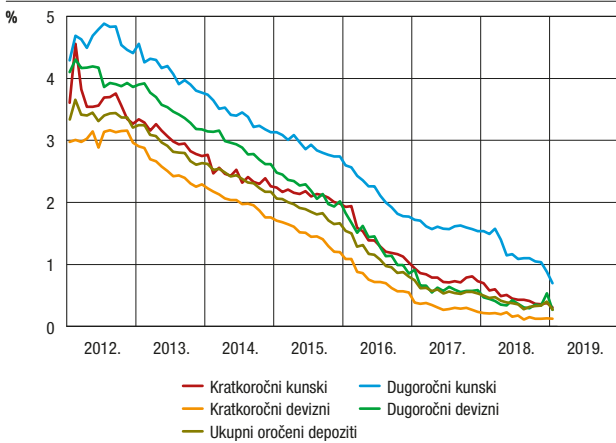
Slika 33. Kamatne stope na prvi put ugovorene potrošačke i ostale kredite stanovništvu

Napomena: Potrošački krediti uključuju ukupne kredite stanovništvu, osim stambenih i ostalih. Ostali krediti stanovništvu uključuju kredite po kreditnim karticama, prekoračenja po transakcijskim računima, revolving kredite te potraživanja s osnovne kartica s odgodom plaćanja (engl. *charge card*) te su gotovo isključivo kunski.

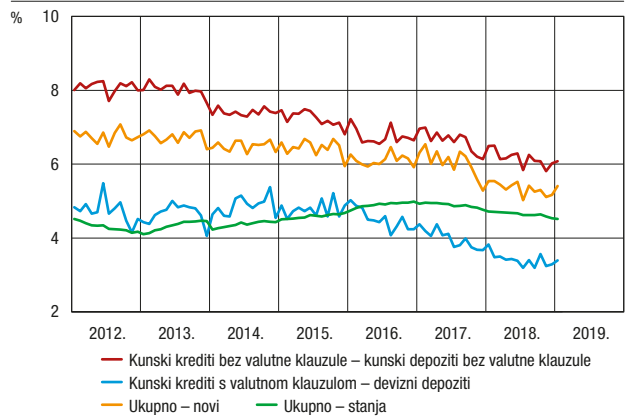
Izvor: HNB

Slika 34. Kamatne stope na oročene depozite stanovništva

Izvor: HNB

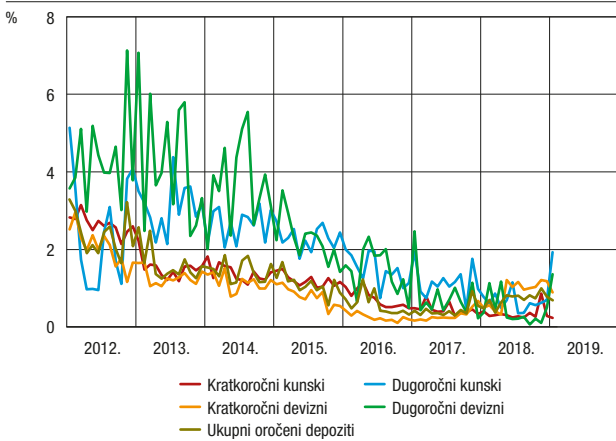
Slika 37. Razlike između kamatnih stopa na kredite (bez revolving kredita) i kamatnih stopa na depozite

Napomena: Razliku između prosječnih kamatnih stopa na kredite i prosječnih kamatnih stopa na depozite treba razlikovati od neto kamatne marže (omjera razlike kamatnih prihoda i kamatnih rashoda te ukupne imovine kreditnih institucija).

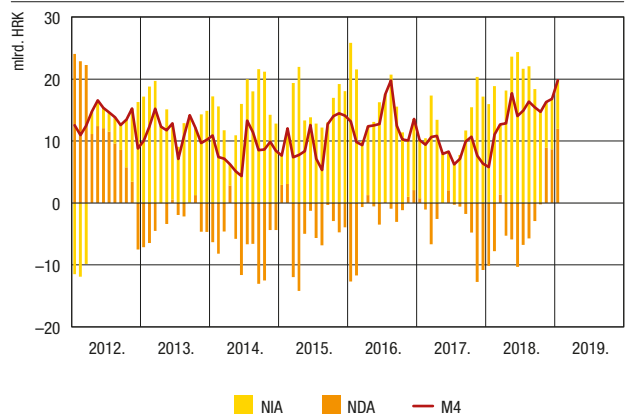
Izvor: HNB

Slika 35. Kamatne stope na oročene depozite poduzeća

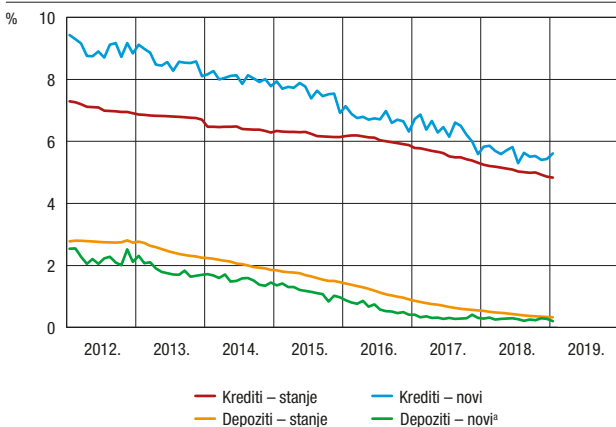
Izvor: HNB

Slika 38. Neto inozemna aktiva, neto domaća aktiva i ukupna likvidna sredstva (M4) apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

Izvor: HNB

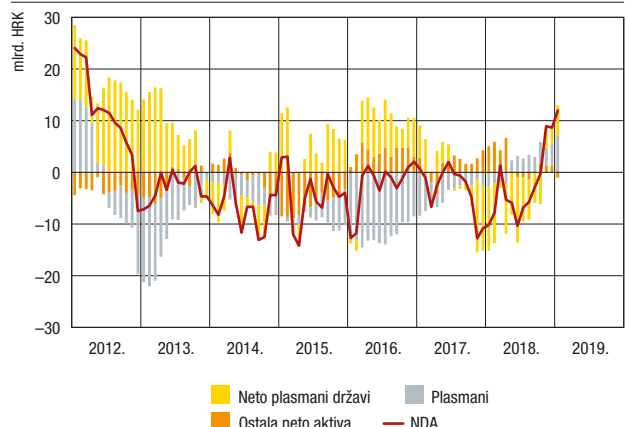
Slika 36. Prosječne kamatne stope na kredite (bez revolving kredita) i depozite

^a Za oročene depozite kamatne stope na nove poslove vagane su njihovim stanjima.

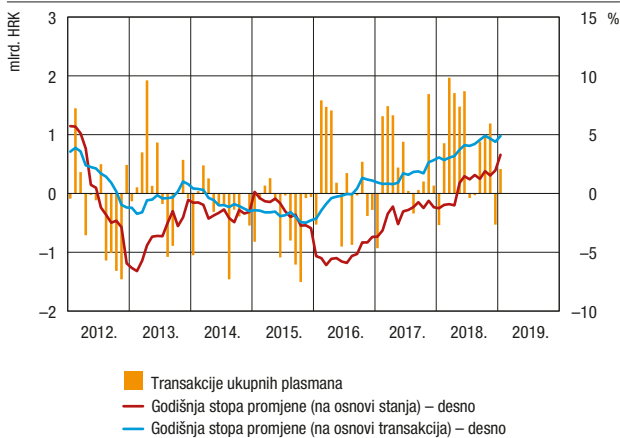
Izvor: HNB

Slika 39. Neto domaća aktiva, struktura apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

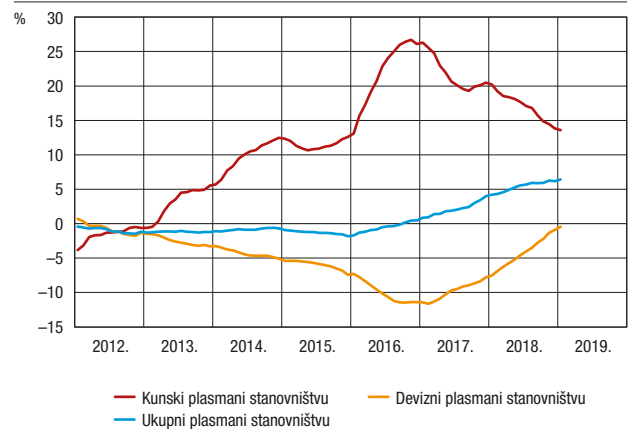
Izvor: HNB

Slika 40. Plasmani

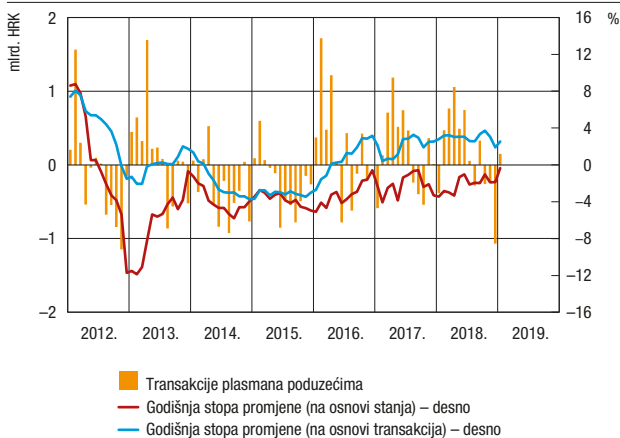
Izvor: HNB

Slika 43. Godišnje stope promjene plasmana stanovništvu na osnovi transakcija

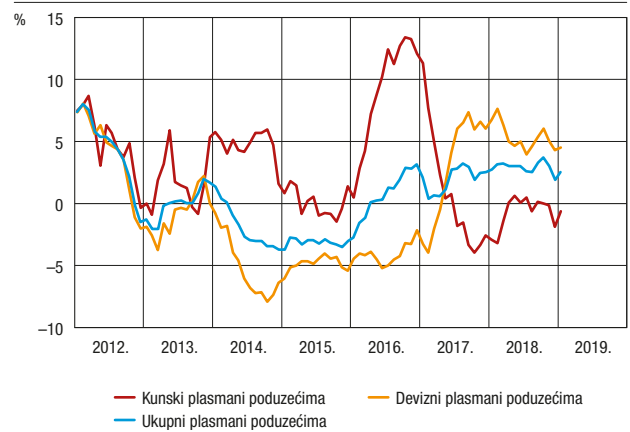
Izvor: HNB

Slika 41. Plasmani poduzećima

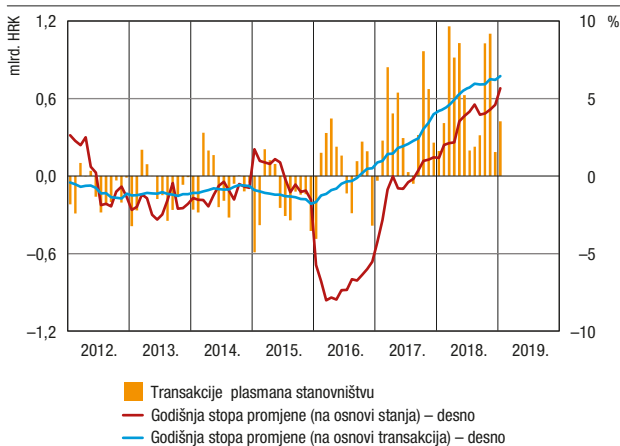
Izvor: HNB

Slika 44. Godišnje stope promjene plasmana poduzećima na osnovi transakcija

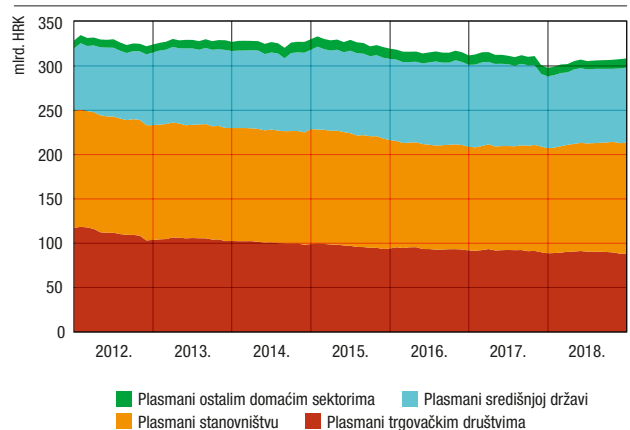
Izvor: HNB

Slika 42. Plasmani stanovništvu

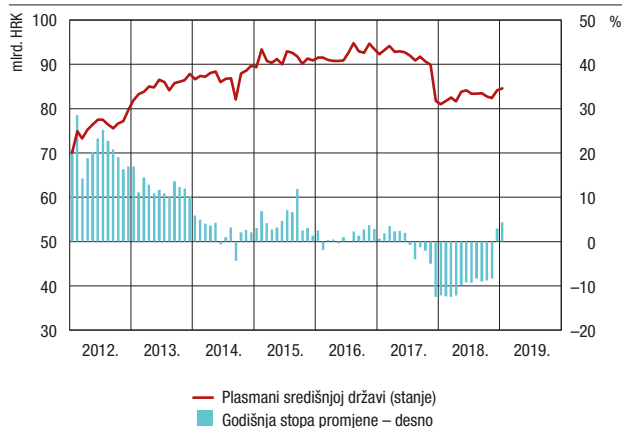
Izvor: HNB

Slika 45. Struktura plasmana kreditnih institucija

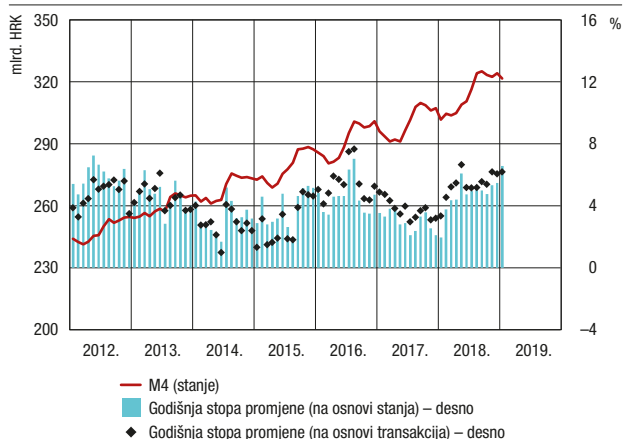
Izvor: HNB

Slika 46. Plasmani kreditnih institucija i novčanih fondova središnjoj državi

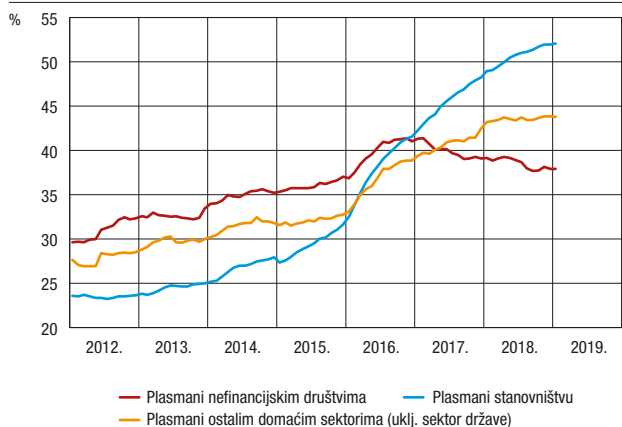
Izvor: HNB

Slika 49. Ukupna likvidna sredstva (M4)

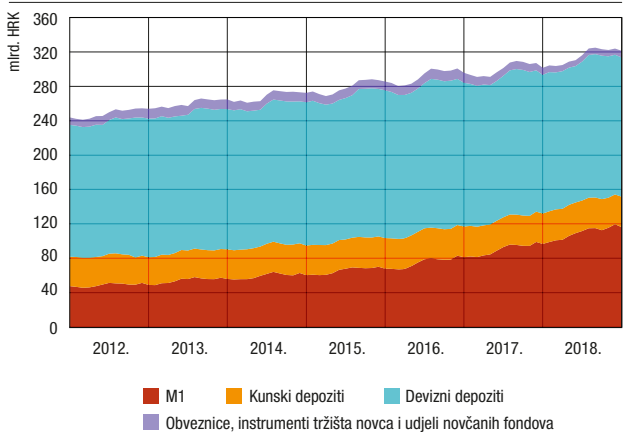
Izvor: HNB

Slika 47. Udio kunskih plasmana u ukupnim plasmanima sektora

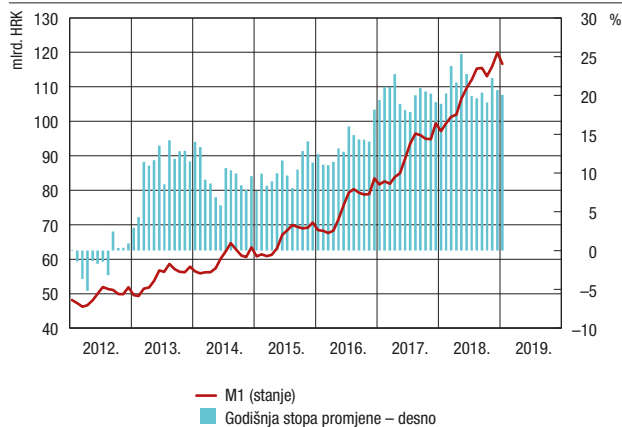
Izvor: HNB

Slika 50. Struktura monetarnog agregata M4

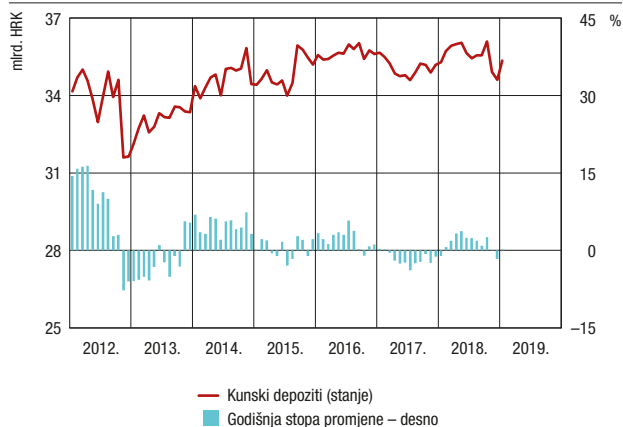
Izvor: HNB

Slika 48. Novčana masa

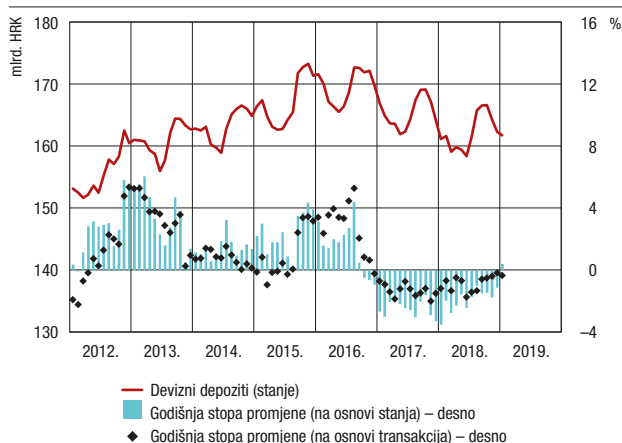
Izvor: HNB

Slika 51. Kunski štedni i oročeni depoziti

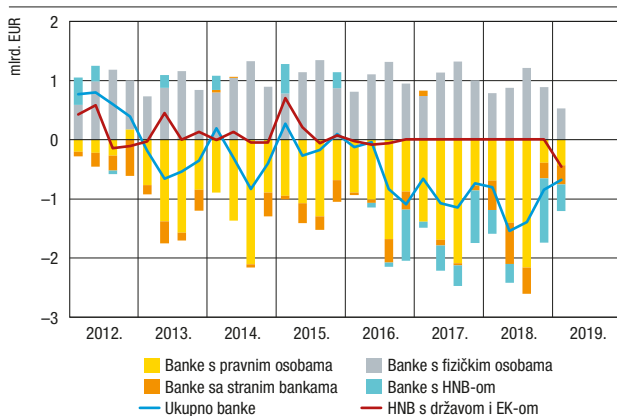
Izvor: HNB

Slika 52. Devizni depoziti

Izvor: HNB

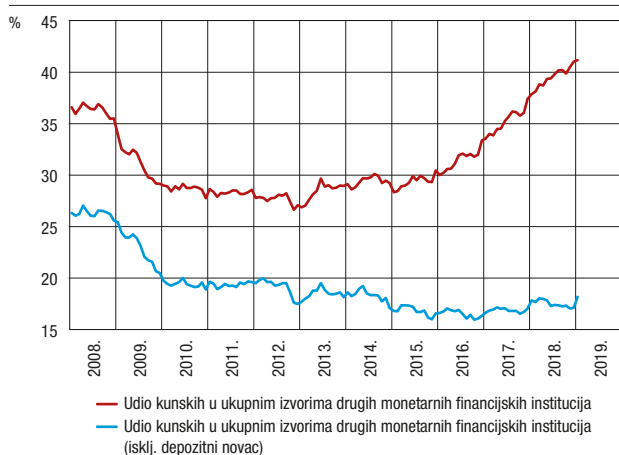
Slika 55. Promptne (SPOT) transakcije na deviznom tržištu (neto promet)

Napomena: Pozitivne vrijednosti označuju neto kupnju, a negativne vrijednosti neto prodaju. Pravne osobe uključuju državu. Podaci za prvo tromjesečje 2019. odnose se na siječanj i veljaču.

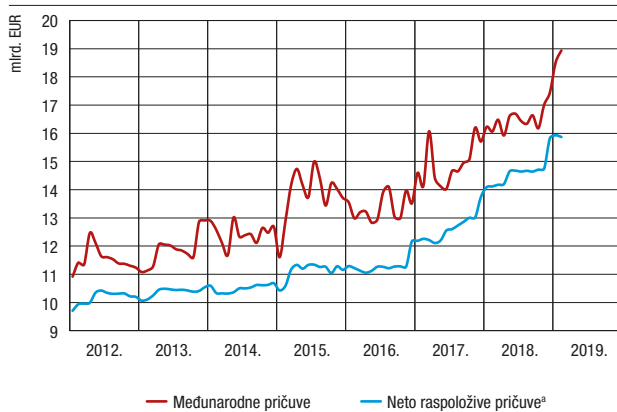
Izvor: HNB

Slika 53. Udio kunskih izvora

Izvor: HNB

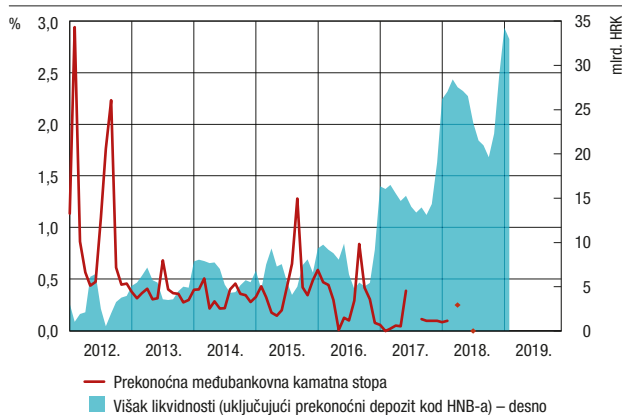
Slika 56. Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke tekući tečaj

^a NRP = međunarodne pričuve – devizna inozemna pasiva – devizni dio obvezne pričuve – devizni depoziti države

Izvor: HNB

Slika 54. Likvidnost banaka i prekonočna međubankovna kamatna stopa

Napomena: Višak likvidnosti jest razlika između stanja na računima za namiru poslovnih banaka kod HNB-a i iznosa koji banke moraju održavati na tim računima prema obračunu obvezne pričuve.

Izvor: HNB

Tablica 2. Platna bilanca^a

preliminarni podaci, u milijunima eura

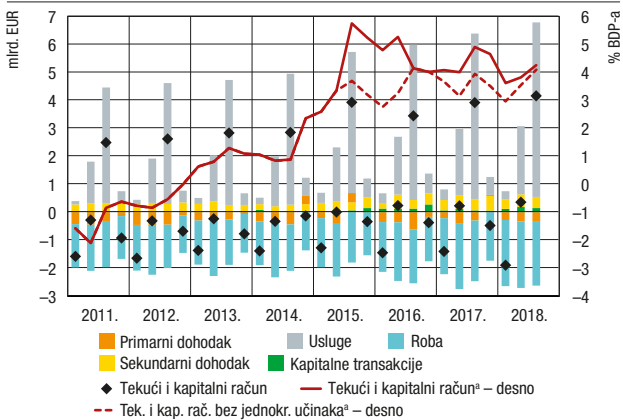
	2017.	3. tr. 2018. ^a	Indeksi	
			2017./2016.	3. tr. 2018./2017.
Tekuće transakcije	1.983,6	1.652,2	164,4	83,3
Kapitalne transakcije	296,4	509,4	44,4	171,9
Financijske transakcije (bez pričuve)	-756,4	505,7	-46,6	-66,9
Međunarodne pričuve HNB-a	2.593,1	1.636,3	-	63,1
Neto pogreške i propusti	-443,2	-19,6	86,1	4,4

^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Prema 6. izdanju Priručnika za sastavljanje platne bilance i stanja međunarodnih ulaganja (BPM6)

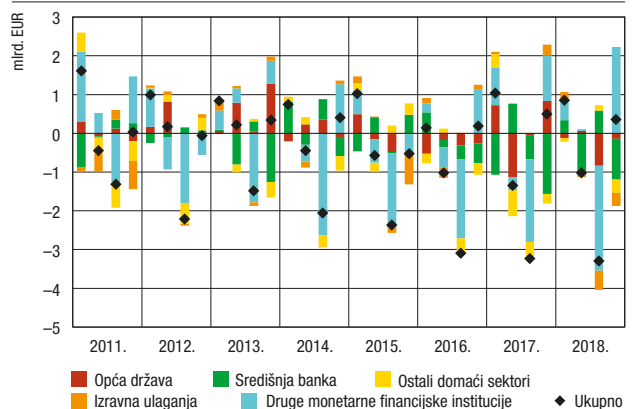
Izvor: HNB

Slika 57. Tokovi na tekućem i kapitalnom računu

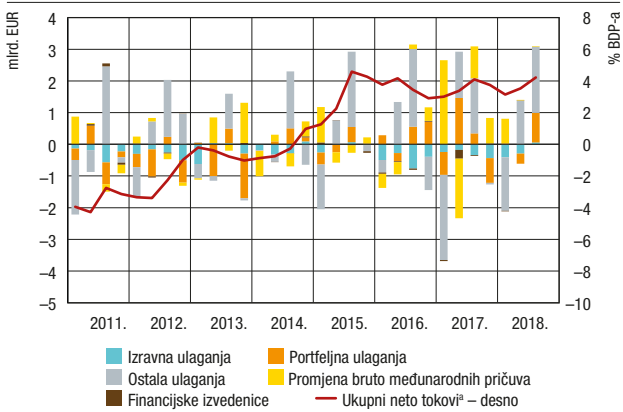
^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja
 Napomena: Jednokratni učinci uključuju konverziju kredita vezanih uz švicarski frank u 2015. te rezervacije banaka za kredite odobrene koncernu Agrokor u 2017.
 Izvor: HNB

Slika 60. Transakcije neto inozemnog duga

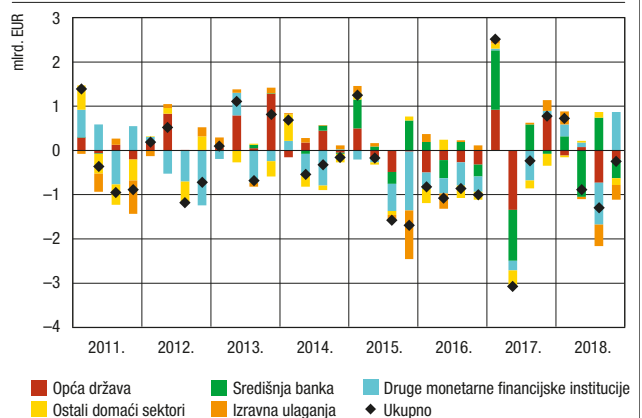
Napomena: Transakcije su promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe. Neto inozemni dug jest bruto inozemni dug umanjeno za dužnička potraživanja prema inozemstvu.
 Izvor: HNB

Slika 58. Tokovi na financijskom računu prema vrsti ulaganja

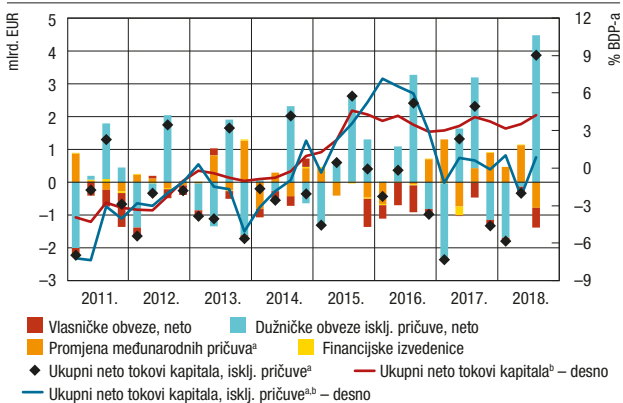
^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja
 Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo (uključujući i rast međunarodnih pričuva).
 Izvor: HNB

Slika 61. Transakcije bruto inozemnog duga

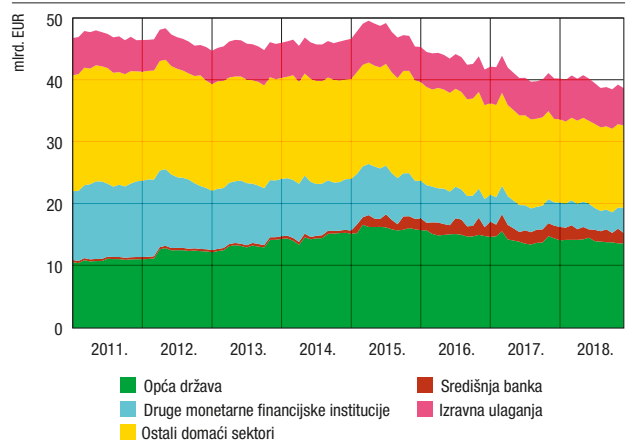
Napomena: Transakcije su promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe.
 Izvor: HNB

Slika 59. Tokovi na financijskom računu prema vlasničko-dužničkom odnosu

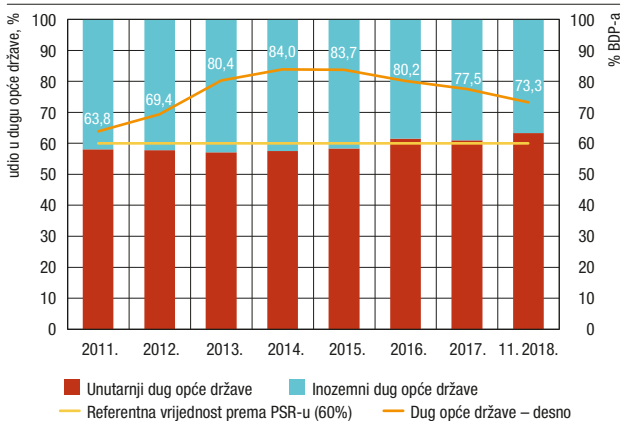
^a Promjena bruto međunarodnih pričuva umanjena je za inozemne obveze HNB-a.
^b Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja
 Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo. Neto tokovi jesu razlika između promjene sredstava i obveza.
 Izvor: HNB

Slika 62. Bruto inozemni dug na kraju razdoblja

Napomena: Podaci zaključno s prosincem 2018.
 Izvor: HNB

Slika 63. Dug opće države

Napomena: Za izračun relativnog pokazatelja korišten je nominalni BDP za posljednja četiri dostupna tromjesečja.

Izvor: HNB

Tablica 3. Saldo konsolidirane opće države

prema metodologiji ESA 2010, u milijunima kuna

	I.–IX. 2017.	I.–IX. 2018.
Ukupni prihodi	123.357	131.145
Izravni porezi	15.868	17.046
Neizravni porezi	53.895	57.505
Socijalni doprinosi	32.137	33.633
Ostalo	21.457	22.961
Ukupni rashodi	121.733	124.584
Socijalne naknade	42.687	43.643
Subvencije	4.212	4.094
Kamate	7.345	7.269
Naknade zaposlenicima	30.243	31.704
Intermedijarna potrošnja	21.667	22.606
Investicije	7.236	6.210
Ostalo	8.342	9.058
Neto pozajmljivanje (+) / zaduživanje (-)	1.624	6.561

Izvori: Eurostat; DZS

Tablica 4. Neto zaduživanje konsolidirane središnje države

prema metodologiji GFS 2001, u milijunima kuna

	I.–X. 2017.	I.–X. 2018.
1. Prihodi	117.820	123.651
2. Prodaja nefinancijske imovine	550	459
3. Rashodi	110.148	113.654
4. Nabava nefinancijske imovine	2.515	2.943
5. Neto zaduživanje (1 + 2 – 3 – 4)	5.707	7.513

Izvori: MF; izračun HNB-a

Tablica 5. Promjena duga opće države

u milijunima kuna

	I.–XI. 2017.	I.–XI. 2018.
Ukupna promjena duga	11.350	-3.523
Promjena unutarnjeg duga	5.917	4.433
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	436	-904
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	9.656	6.323
– Krediti	-4.094	-915
Promjena inozemnog duga	5.433	-7.955
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	121	-145
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	5.096	-3.462
– Krediti	215	-4.348
Dodatak:		
Promjena ukupno izdanih jamstava	466	-1.137

Izvor: HNB

Kratice i znakovi

Kratice

b. b.	– bazni bod	PDV	– porez na dodanu vrijednost
BDP	– bruto domaći proizvod	potr.	– potrošnja
BDV	– bruto dodana vrijednost	PPI	– indeks cijena pri proizvođačima (engl. <i>Produce Price Index</i>)
BEA	– Ured SAD-a za ekonomske analize (engl. <i>U. S. Bureau of Economic Analysis</i>)	PSR	– Pakt o stabilnosti i rastu
BIS	– Banka za međunarodne namire (engl. <i>Bank for International Settlements</i>)	RH	– Republika Hrvatska
BZ	– blagajnički zapisi	SDR	– posebna prava vučenja
CDS	– premija osiguranja od kreditnog rizika (engl. <i>credit default swap</i>)	SKDD	– Središnje klirinško depozitarno društvo d.d.
DAB	– Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
dep.	– depoziti	tis.	– tisuća
d. n.	– drugdje nespomenuto	T-HT	– T – Hrvatski Telekom d.d.
DZS	– Državni zavod za statistiku	TNZ	– Tržište novca Zagreb
EK	– Europska komisija	tr.	– tromjesečje
EMU	– Ekonomska i monetarna unija	TZ	– trezorski zapisi
engl.	– engleski	val.	– valutni
ESB	– Europska središnja banka		
EU	– Europska unija		
Fed	– američka središnja banka (engl. <i>Federal Reserve System</i>)		
fik.	– fiksni		
FISIM	– posredno mjerene naknade za uslugu financijskog posredovanja		
FZO	– Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost		
HAC	– Hrvatske autoceste		
Hanfa	– Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga		
HBOR	– Hrvatska banka za obnovu i razvitak		
HC	– Hrvatske ceste		
HFP	– Hrvatski fond za privatizaciju		
HNB	– Hrvatska narodna banka		
HPB	– Hrvatska poštanska banka		
HWWI	– Institut za međunarodnu ekonomiju u Hamburgu (njem. <i>Hamburgisches Weltwirtschaftsinstitut</i>)		
HZMO	– Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje		
HZZ	– Hrvatski zavod za zapošljavanje		
HZZO	– Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje		
IEA	– Međunarodna agencija za energiju (engl. <i>International Energy Agency</i>)		
ILO	– Međunarodna organizacija rada (engl. <i>International Labour Organization</i>)		
Ina	– Industrija nafte d.d.		
ind.	– industrijski		
IPC	– indeks potrošačkih cijena		
JTR	– jedinični troškovi rada		
MF	– Ministarstvo financija		
mil.	– milijun		
mlrd.	– milijarda		
MMF	– Međunarodni monetarni fond		
NDA	– neto domaća aktiva		
NIA	– neto inozemna aktiva		
NKD	– Nacionalna klasifikacija djelatnosti		
OECD	– Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (engl. <i>Organization for Economic Cooperation and Development</i>)		
OP	– obvezna pričuva		

Troslovne oznake za valute

ATS	– austrijski šiling
CHF	– švicarski franak
CNY	– juan renminbi
DEM	– njemačka marka
EUR	– euro
FRF	– francuski franak
GBP	– funta sterlinga
HRK	– kuna
ITL	– talijanska lira
JPY	– jen
USD	– američki dolar
XDR	– posebna prava vučenja

Dvoslovne oznake za zemlje

AT	– Austrija
BE	– Belgija
BG	– Bugarska
CY	– Cipar
CZ	– Češka
DE	– Njemačka
DK	– Danska
EE	– Estonija
ES	– Španjolska
FI	– Finska
FR	– Francuska
GB	– Velika Britanija
GR	– Grčka
HR	– Hrvatska
HU	– Mađarska
IE	– Irska
IT	– Italija
LT	– Litva
LV	– Letonija
MT	– Malta
NL	– Nizozemska
PL	– Poljska
PT	– Portugal
RO	– Rumunjska
SI	– Slovenija
SK	– Slovačka

Znakovi

–	– nema pojave	∅	– prosjek
....	– ne raspolaže se podatkom	a, b, c,...	– oznaka za napomenu ispod tablice i slike
0	– podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere	*	– ispravljen podatak
		()	– nepotpun, nedovoljno provjeren podatak